

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ก้านันสุเทพ” ในฐานะนักสื่อสารรณรงค์ทางการเมือง จากมุมมองของนักข่าวสายการเมือง นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และด้านรัฐศาสตร์” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่แบ่งการวิจัยเป็นสองขั้นตอน โดยเริ่มต้นทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) ที่มีการนำเสนอผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) เกี่ยวกับบทบาทนักสื่อสารของ “ก้านันสุเทพ” จากมุมมองผู้ใกล้ชิดที่ร่วมเคลื่อนไหว หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้งสองส่วนมาสร้างกรอบคำถาม เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) จากมุมมองของคนภายนอก คือ นักข่าวสายการเมือง นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และด้านรัฐศาสตร์ แล้วทำการวิเคราะห์ ประมวลผล และนำเสนอผลการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง แนวคิดการรณรงค์ ทฤษฎีสัญญาวิทยา ทฤษฎีการโน้มน้าวใจ ทฤษฎีการโฆษณาชวนเชื่อ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ และทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ ผนวกเข้ากับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษา “ก้านันสุเทพ” ในฐานะนักสื่อสารรณรงค์ทางการเมืองนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ เพื่อตอบโจทย์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

3.1 แหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ข้อมูลที่มีการเผยแพร่ผ่านสื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อนิตยสารสุดสัปดาห์ สื่อออนไลน์ และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.2.1 ข้อมูลที่มีการเผยแพร่ผ่านสื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อนิตยสารสุดสัปดาห์และสื่อออนไลน์ ได้แก่ ข่าว บทความ และบทวิเคราะห์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสาร และรณรงค์ทางการเมืองในมิติต่างๆ ของ “ก้านันสุเทพ”

3.2.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากการเจาะจงสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ใกล้ชิดที่ร่วมเคลื่อนไหวกับ “ก้านันสุเทพ” ในมุมมองที่มีต่อกลยุทธ์การสื่อสาร และบรรณรค์ทางการเมือง ของ “ก้านันสุเทพ” จำนวน 3 คน ซึ่งประกอบด้วย

1. นายเอกนัฏ พร้อมพันธุ์ โฆษกคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. นางสาวอัญชะลี ไพรีรัก แกนนำคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
3. นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย แกนนำคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสร้างกรอบคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกนักข่าวสายการเมือง นักวิชาการ ด้านนิเทศศาสตร์ และด้านรัฐศาสตร์ อีกครั้ง

ส่วนที่ 2 นำโครงสร้างกรอบคำถาม ซึ่งได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่มีการเผยแพร่ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อนิตยสารสุดสัปดาห์ และสื่อออนไลน์ รวมถึงจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ใกล้ชิดที่ร่วมเคลื่อนไหวกับ “ก้านันสุเทพ” มาสัมภาษณ์เชิงลึกสอบถามกับมุมมองของนักข่าวสายการเมือง นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์และด้านรัฐศาสตร์ เกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสาร และบรรณรค์ทางการเมืองของ “ก้านันสุเทพ”

ทั้งนี้ในการเจาะจงสัมภาษณ์เชิงลึกนักข่าวสายการเมืองจากหลายสังกัด จะต้องเป็นนักข่าวที่มีประสบการณ์ทำข่าวการชุมนุมทางการเมืองในเหตุการณ์อื่นๆมาก่อน และมีโอกาสได้ทำข่าว หรือติดตามการชุมนุมของ “ก้านันสุเทพ” ในครั้งนี้อย่างต่อเนื่อง ระหว่างปลายเดือนตุลาคม 2556 ถึง พฤษภาคม 2557 โดยเลือกจากสื่อที่มีความหลากหลาย มีอิทธิพลต่อสังคม และมีบทบาทในการนำเสนอข่าวที่ทำให้สังคมสนใจ

สื่อโทรทัศน์ เลือกช่อง 3 และช่อง 7 เพราะเป็นสื่อที่มีผู้ชมมากเป็นอันดับต้นๆ ส่วนช่องไทยพีบีเอส ก็เป็นช่องเชิงสังคมที่มีการรายงานข่าวอย่างเกาะติด มีการวิเคราะห์เหตุการณ์ และนำเสนอทางออกจากความขัดแย้งทางการเมืองไปพร้อมๆกัน

สื่อหนังสือพิมพ์ เลือกหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เพราะมีผู้อ่านมาก และมียอดการจำหน่ายสูงสุด หนังสือพิมพ์เนชั่น เลือกเพราะมีการเปิดพื้นที่รายงานข่าวเกี่ยวกับการชุมนุมของ กปปส.อย่างต่อเนื่อง ส่วนหนังสือพิมพ์มติชน เลือกเพราะมีการเปิดพื้นที่รายงานข่าวท่าทีหรือความเห็นต่างของกลุ่มที่เป็นขั้วขัดแย้งกับ กปปส. ค่อนข้างมาก

สื่อออนไลน์ เลือกเว็บไซต์ผู้จัดการ เพราะเกาะติดการชุมนุมและมีคนเปิดอ่านมากที่สุด เว็บไซต์สำนักข่าวอิศรา ก็เป็นสื่อที่มีการนำเสนอข่าวและบทวิเคราะห์ตรวจสอบในเชิงลึก ส่วน

เว็บไซต์ประชาไท เป็นสื่อที่เปิดพื้นที่ให้กับการรายงานข่าวและบทวิเคราะห์จากมุมมองของกลุ่มที่เห็นต่างกับ กปปส. ก่อนข้างมาก ทั้งนี้แบ่งเป็นสื่อโทรทัศน์ 3 คน สื่อหนังสือพิมพ์ 3 คน และสื่อออนไลน์ อีก 3 คน ดังนี้

ลำดับ	สื่อโทรทัศน์	สื่อหนังสือพิมพ์	สื่อออนไลน์
1.	ช่อง 3 รุ่งฟ้า ทรัพย์พร้อม ผู้สื่อข่าว	ไทยรัฐ ปราเมศ เหล็กเพ็ชร ผู้สื่อข่าว	ผู้จัดการ ดรรงค์ ฤทธิปัญญา ผู้สื่อข่าว
2.	ช่อง 7 ชาดา สมบูรณ์ผล ผู้สื่อข่าว	มติชน จตุรงค์ ปทุมมานนท์ ผู้สื่อข่าว / บรรณาธิการ	ประชาไท ชูวิทย์ ฤกษ์ศิริสุข ผู้สื่อข่าว / บรรณาธิการบริหาร
3.	ไทยพีบีเอส สถาพร พงษ์พัฒน์วัฒนา ผู้สื่อข่าว	เนชั่น พิมพ์นารา ประดับวิทย์ ผู้สื่อข่าว	สถาบันอิศรา ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ ผู้สื่อข่าว / ผอ.สถาบันฯ

ภาพที่ 3.1 แสดงรายชื่อนักข่าวสายการเมืองจากสื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์

นอกจากนี้ยังนำโครงสร้างคำถามเดียวกัน มาสัมภาษณ์นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และด้านรัฐศาสตร์ ที่มีความเชี่ยวชาญและมุมมองที่หลากหลาย เพิ่มเติมอีกด้านละ 3 คน ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับมุมมองที่มีต่อกลยุทธ์การสื่อสาร และบรรณกิจทางการเมืองของ “ก้านันสุเทพ” ก่อนนำคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาในประเด็นต่างๆ ว่ามีความสอดคล้อง หรือแตกต่างกัน

ทั้งนี้นักวิชาการประกอบด้วย

นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์

1. ศ.ดร.สุรพงษ์ โสธนะเสถียร อาจารย์ประจำคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารทางการเมือง)

2. ผศ.ดร.อศวิน เนตรโพธิ์แก้ว ผอ.หลักสูตรปริญญาเอก คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์(นิด้า) (นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน)

3. ดร.นันทนา นันทวโรภาส คณบดีวิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก (นักวิชาการด้านสื่อสารการตลาด และการสื่อสารทางการเมือง)

นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์

1. ศ.ดร. ลีจิต ชีรเวทิน นักวิชาการอิสระด้านรัฐศาสตร์ / อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
2. รศ.ดร. เจตน์ โทณวนิก นักวิชาการนิติศาสตร์ / คณบดีคณะนิติศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
3. รศ. สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ หัวหน้าภาควิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของ การวิเคราะห์เนื้อหา และการสัมภาษณ์เจาะลึก เพื่อตอบโจทยคำถามนำวิจัยของการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 1 : กลยุทธ์การสื่อสารและปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องในแก่นักสื่อสารรณรงค์ทางการเมืองของ “ก้านันสุเทพ” จากมุมมองของนักข่าวสายการเมือง นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และด้านรัฐศาสตร์ ตลอดจนบุคคลผู้ใกล้ชิดที่มีส่วนร่วมในการรณรงค์เป็นอย่างไร

การตั้งคำถามในการตอบคำถามวิจัยข้อที่ 1 เพื่อใช้กับแหล่งข้อมูล 4 กลุ่ม คือ

- 1) แหล่งเอกสารจากสื่อต่างๆ
- 2) บุคคลผู้ใกล้ชิดในการรณรงค์ทางการเมือง 3 คน
- 3) นักข่าวสายการเมือง ประเภทสื่อละ 3 คน รวม 9 คน
- 4) นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์และด้านรัฐศาสตร์ ด้านละ 3 คน รวม 6 คน

โดยมีแนวคำถามดังต่อไปนี้

ในสถานการณ์ที่สำคัญต่างๆของการชุมนุมมีการแผนการรณรงค์ หรือระดมมวลชนอย่างไร

มีการวิเคราะห์และใช้กลยุทธ์การสื่อสารด้านตัวผู้รับสาร ตัวสาร/สัญลักษณ์ ตัวสื่อ/ช่องทาง การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย และการกำหนดเป้าหมายอย่างไร

มีการใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบบูรณาการ แบบการโฆษณาโน้มน้าวใจ แบบการโฆษณาชวนเชื่อ และการขับเคลื่อนขบวนการทางสังคมอย่างไร

มีปัจจัยที่เอื้อ และปัจจัยอุปสรรคอะไรบ้างในการสื่อสารเพื่อการรณรงค์ของ “ก้านันสุเทพ”

การวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 2 : ภาพลักษณ์และบทบาทนักบรรณรักษ์การสื่อสารทาง การเมืองของ “ก้านันสุเทพ” เป็นอย่างไร

การตั้งคำถามในการตอบคำถามวิจัยข้อที่ 2 เพื่อใช้กับแหล่งข้อมูล 4 กลุ่ม คือ

- 1) แหล่งเอกสารจากสื่อต่างๆ
 - 2) บุคคลผู้ใกล้ชิดในการบรรณรักษ์ทางการเมือง 3 คน
 - 3) นักข่าวสายการเมือง ประเภทสื่อละ 3 คน รวม 9 คน
 - 4) นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์และด้านรัฐศาสตร์ ด้านละ 3 คน รวม 6 คน
- โดยมีแนวคำถามดังต่อไปนี้

ภาพลักษณ์ และบทบาทการเป็นนักสื่อสารบรรณรักษ์ทางการเมือง ของ “ก้านันสุเทพ” ที่ ปรากฏในสื่อในด้านต่างๆ เช่น ด้านบุคลิกภาพ ด้านการเป็นผู้นำการเคลื่อนไหว ด้านการสื่อสาร โน้มน้าวใจ ด้านสร้างจิตวิทยากับมวลชนและประชาชน ฯลฯ เป็นอย่างไร

3.3 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาออกแบบคำถามการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ทั้งนี้ได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ของคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิเทศศาสตร์ และนำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบดูความเที่ยงตรง (Validity) ของคำถาม

ในการตรวจสอบความเที่ยงของข้อมูล (Reliability) ใช้วิธีการ(Cross check) ตรวจสอบ ข้ามแหล่งข้อมูล คือ การนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) ในหนังสือพิมพ์ และนิตยสารข่าวสุดสัปดาห์ สื่อโทรทัศน์ สื่อออนไลน์ มาตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เิงลึก(In-depth Interview) ผ่านมุมมองของผู้ใกล้ชิดที่ร่วมเคลื่อนไหวกับ “ก้านันสุเทพ” ผ่านการ สัมภาษณ์เชิงลึกนักข่าวสายการเมือง นักวิชาการนิเทศศาสตร์ และนักวิชาการรัฐศาสตร์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการนำข้อมูลมา จัดแบ่งประเภทหมวดหมู่ (Categories) แล้วทำการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytical Induction) คือ ใช้การตีความ สร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูปธรรม หรือปรากฏการณ์ที่พบเห็นในเชิงบรรยาย (Descriptive) เพื่อให้ได้แนวคิดทางนามธรรมที่สามารถนำมาอธิบาย โดยยึดหลักแนวคิด ทฤษฎี ควบคู่ไปกับบริบทตามแนวความคิด หรือ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลให้ลึกซึ้ง